

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ЕКОНОМІКА ФІНАНСИ ПРАВО

ЩОМІСЯЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

(видається з 1994 року)

ISSN 2409-1944

*Журнал включено до переліку **наукових фахових видань України**, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата з економічних і юридичних наук*

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 грудня 2015 р. № 1328 (економічні науки). Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2016 р. № 820 (юридичні науки). Реєстраційне свідоцтво серії КВ № 21620-11520ПР від 12 жовтня 2015 р.

Рішення Аудиторської палати України від 21.12.2017 № 353/10 (фахове видання з обліку та аудиту).

Журналу присвоєно міжнародний ідентифікаційний номер ISSN 2409-1944.

Засновники:

Аудиторська фірма "Аналітик" спільно з Таврійським національним університетом ім. В.І. Вернадського та Національною академією внутрішніх справ України

Статті обов'язково проходять

відбір, внутрішнє і зовнішнє рецензування

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Національної академії внутрішніх справ України (Протокол № 23 від 12 листопада 2019 р.) та Вченою Радою Таврійського

національного університету ім. В.І. Вернадського (Протокол № 27 від 14 листопада 2019 р.). Повний або частковий передрук матеріалів журналу допускається лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Підписано до друку 28.12.2019

Формат 60/84/8

Наклад – 250 прим.

Адреса редакції: 01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 44

Телефони: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Факс: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Сайт: www.efp.in.ua

Суб'єкт видавничої справи

© "Аналітик", 2019
© "Економіка. Фінанси. Право",
2019

Типографія: ТОВ "Міжнародний бізнес центр"

АНАЛІТИК
АУДИТОРСЬКА ФІРМА

ECONOMICS FINANCES LAW

MONTHLY INFORMATIONAL AND ANALYTICAL JOURNAL

(issued from 1994)

ISSN 2409-1944

Journal is included in the list of scientific professional editions of Ukraine, which can be published results of dissertations for the degree of doctor and candidate (PhD).

Order of Ministry of Education and Science of Ukraine of 21 December 2015 № 1328 (economic sciences). Order of Ministry of Education and Science of Ukraine on July 11, 2016 № 820 (legal sciences). Order of Audit Chamber of Ukraine on 21 December 2017 № 353/10 (accounting and audit).

Certificate of registration of a series of KV № 21620-11520PR dated October 12 2015.

The journal has been assigned an International Identification Number ISSN 2409-1944.

Founders:

Audit firm "Analytik" jointly with Tavrian National University after V.I. Vernadskyi and the National Academy of Internal Affairs of Ukraine

Articles must pass

selection, internal and external review

Recommended for publication and dissemination through the Internet by the Academic Council of the National Academy of Internal Affairs of Ukraine (Protocol № 23 dated November 12, 2019) and the Academic Council of the Tavrian National University after V.I. Vernadskyi (Protocol № 27 dated November 14, 2019). Full or partial

reprint of the materials of the journal is allowed only with the consent of the editorial office.

The authors are responsible for the selection and presentation of the facts. The content and authenticity of the advertisement is the responsibility of the advertiser.

Signed for print 28.12.2019

Format 60/84/8

Publication – 250 copies

Address of the editorial office: 01001, Kyiv,

Khreshchatyk str., 44

Phones: (050) 735-43-41, (096) 221-88-61

Fax: (044) 278-05-88

E-mail: efp.redaktor@gmail.com

Web: www.efp.in.ua

*The subject of
publishing*

© "Analytik", 2019
© "Economics. Finances. Law",

2019

Typography: LLC "International Business
Center"

Керівник редакційної колегії з економічних наук:

Головач Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, головний науковий співробітник Наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

Члени редакційної колегії з економічних наук:

Величко Олена Георгіївна, радник першого віце-прем'єра міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України

Вережубова Тетяна Анатоліївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, Білоруський державний економічний університет

Герасимович Анатолій Михайлович, д.е.н., професор, Ніжинський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування

Герасимович Інна Анатоліївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, ТОВ "АУДИТОРСЬКА ФІРМА "КОНСУЛЬТАНТ-2"

Евангелос Сіскос, д.е.н., професор, Університет Західної Македонії

Левченко Валентина Петрівна, д.е.н., член Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, директор ВПГО «Спілка аудиторів України»

Манцевич Юрій Миколайович, д.е.н., доцент, вчений секретар Державного підприємства «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування»

Потишняк Олена Миколаївна, д.е.н., професор, кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка

Прушківський Володимир Геннадійович, д.е.н., професор, перший проректор Запорізького національного технічного університету

Ткаченко Сергій Анатолійович, д.е.н., доцент, ректор Вищого навчального закладу "Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»"

Керівник редакційної колегії з правових наук:

Константинов Сергій Федорович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративної діяльності НАВС

Члени редакційної колегії з правових наук:

Балгимбекова Гульнара, к.ю.н., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права, Карагандинський державний університет імені Е.А. Букетова

Василинчук Віктор Іванович, д.ю.н., професор, професор кафедри оперативної-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, заслужений юрист України, полковник поліції

Глушков Валерій Олександрович, д.ю.н., проф., заслужений юрист України, академік Міжнародної академії безпеки та конфліктології

Луць Володимир Васильович, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії правових наук України

Озерський Ігор Володимирович, д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного та кримінального права і процесу Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Фрицький Юрій Олегович, д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного права та соціально-гуманітарних дисциплін, Інститут права та суспільних відносин Університету "Україна". Заслужений юрист України.

Шеф-редактор:

Головач Володимир Володимирович, к.ю.н., голова правління Аудиторської фірми "Аналітик", Заслужений юрист України

Технічний редактор: Куцяк Олександр Анатолійович

Видавничий редактор: Туманян Анна Оганесівна

Head of the Editorial Board of Economic Sciences:

Holovach Tetiana Anatoliivna, Dr. Economics, Professor, Chief Scientist of the Scientific Laboratory for Criminal Police of the Educational and Scientific Institute № 1 of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv

Members of the editorial board of Economic Sciences:

Velychko Olena Heorhiivna, Advisor to the First Vice Prime Minister of Ukraine - Minister of Economic Development and Trade of Ukraine

Verezubova Tatyana Anatolevna, Dr. Economics, Professor, Head of the Department of Finances, Belarusian State Economic University

Evangelos Siskos, Dr. Economics, Professor, University of Western Macedonia

Herasymovych Anatolii Mykhailovych, Dr. Economics, Professor, Nizhyn Agrotechnical Institute of National University of Bioresources and Nature Management

Herasymovych Inna Anatoliivna, PhD Economics, Associate Professor, Associate Professor of department, Kyiv National Economic University after Vadym Hetman, "CONSULTANT-2" audit firm

Levchenko Valentyna Petrivna, Dr. Economics, member of the Supervisory Board for audit activity of the Authority public oversight for audit activity, Director of the All-Ukrainian Professional Non-Governmental Organization "Union of Auditors of Ukraine"

Mantsevych Yurii Mykolaiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Scientific Secretary of the State Enterprise "Research and Design Institute of Urban Development"

Potyshniak Olena Mykolaivna, Dr. Economics, Professor, Department of production organization, business and management of the Kharkiv National Technical University of Agriculture after Petro Vasilenko

Prushkivskiy Volodymyr Hennadiiovych, Dr. Economics, Professor, First Vice-Rector of the Zaporizhia National Technical University

Tkachenko Serhii Anatoliiovych, Dr. Economics, Associate Professor, Rector of the Higher Educational Institution "International Technology University "Mykolaiv Polytechnic"

Head of the Editorial Board of Law Sciences:

Konstantinov Serhii Fedorovich, Dr. Law, Professor, Head of the Administrative Activity Department of the National Academy of Internal Affairs

Members of the editorial board of Law Sciences:

Balгимбекова Gulnara, PhD Law, Head of the constitutional and international law department, Karagandy State University after E.A. Buketov.

Vasylynchuk Viktor Ivanovych, Dr. Law, Professor, Professor of the Operational and Investigating Department of the National Academy of Internal Affairs, Honored Lawyer of Ukraine, Colonel of the Police

Hlushkov Valerii Oleksandrovych, Dr. Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Academician of the International Security and Conflict Academy

Luts Volodymyr Vasylovych, Dr. Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Academician of National Academy of Law Sciences of Ukraine

Ozerskyi Ihor Volodymyrovych, Dr. Law, Associate Professor, Professor of the Civil and Criminal Law and Process Department of Black Sea National University after Petro Mohyla

Frytskyi Yurii Olehovych, Dr. Law, Professor, Head of the Constitutional, Administrative Law and Social and Humanitarian disciplines Department, Law and Public Relations Institute of the "Ukraine" University, Honored Lawyer of Ukraine

Chief Editor

Holovach Volodymyr Volodymyrovych, PhD Law, Head of the Board of the Audit Firm "Analitik", Honored Lawyer of Ukraine

Technical editor: Kutsiak Oleksandr Anatoliiovych

Issue Editor: Tumanian Anna Ohanesivna

ЗМІСТ

<i>С.А. ТКАЧЕНКО, В.А. ТКАЧЕНКО, С.В. ТКАЧЕНКО.</i> Зразковість діяльності персоналу аналітичної обробки техніко-господарських інформаційних емпірик (даних)	6
<i>В.А. ФУРЦОВА, Н.З. КАРАЦЕВА, М.М. РУБАН.</i> Класифікація факторів впливу на зовнішньоекономічну діяльність підприємства	10
<i>Н.В. ГРИЦУК.</i> Управління фінансовою стійкістю як детермінанта конкурентоспроможного розвитку аграрних формувань	13
<i>Л.М. ГАНАС, О.І. ДОРОШ, Р.Б. ПРИВЕДА, І.В. ПЛІШ.</i> Розвиток StartUp проектів	19
<i>Л.Д. КОСТАКОВА.</i> Характеристика інвестиційного потенціалу підприємства та його джерел	24
<i>О.О. ОЛЕЙНИКОВА, М.О. ПАНЧЕНКО, Ю.В. ТИМКО.</i> Стратегічні підходи до диверсифікації бізнесу	28
<i>Н.В. СОЛОВЕЙ, Л.Л. ТУРОВА, Ю.В. ПИРОЖЕНКО.</i> Сучасні методи оцінки кредитоспроможності підприємства	31
<i>І.Ю. ЛОМАКІНА.</i> Правила корпоративної соціальної відповідальності як інструмент саморегулювання сільського господарства	36

ГРИЦУК

Надія Вікторівна
nagro1266@rambler.ru

УДК 339.137

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬасистент, Вінницький
національний аграрний
університетFINANCIAL STABILITY MANAGEMENT AS A DETERMINANT OF
COMPETITIVE DEVELOPMENT OF AGRARIAN FORMATIONS

HRYSHCHUK Nadiia Viktorivna – assistant, Vinnytsia National Agrarian University

У статті досліджено фінансову стійкість як якісну характеристику функціонування аграрних підприємств у сучасних умовах, проведено аналіз показників фінансової стійкості підприємства та визначення її типу, а також ефективності прогнозування фінансової стійкості агропідприємств. Запропоновано низку заходів, що полягає у зниженні собівартості продукції (стратегія економії витрат), що дозволить агропідприємствам підвищувати конкурентоспроможність на ринку збуту за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних, так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних затрат у собівартості продукції, пропорційно впливає на збільшення прибутку та конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств.

* * *

В статье исследовано финансовую устойчивость как качественную характеристику функционирования аграрных предприятий в современных условиях, проведен анализ показателей финансовой устойчивости предприятия и определение его типа, а также эффективности прогнозирования финансовой устойчивости агропредприятий. Предложен ряд мероприятий, который заключается в снижении себестоимости продукции (стратегия экономии расходов), что позволит агропредприятиям повышать конкурентоспособность на рынке сбыта, за счет внедрения новой техники, технологий, более рационального использования как материальных, так и трудовых ресурсов, уменьшение удельного веса постоянных затрат в себестоимости продукции, пропорционально влияет на увеличение прибыли и конкурентоспособного развития аграрных предприятий.

* * *

The article investigates financial stability as a qualitative characteristic of functioning of agricultural enterprises in modern conditions, the analysis of indicators of financial stability of the enterprise and determination of its type, as well as the effectiveness of forecasting the financial stability of agricultural enterprises. A number of measures is proposed, which is to reduce the cost of production (cost-saving strategy), which will allow agribusinesses to increase competitiveness in the market due to the introduction of new technology, technologies, more rational the use of both material and labor resources, reducing the proportion of fixed costs in the cost of production, in proportion to the increase in profits and competitive development of agricultural enterprises. The basic condition for ensuring the financial stability of the company is the formation of sufficient amounts of funds that enable them to fully fulfill their obligations to the budget, pay employees, creditors, suppliers.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, агроформування, фінансовий аналіз, фінансовий менеджмент

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, финансовая устойчивость, ликвидность, платежеспособность, агроформирования, финансовый анализ, финансовый менеджмент

Keywords: competition, competitiveness, financial stability, liquidity, solvency, agricultural formation, financial analysis, financial management

ВСТУП

В умовах економіки сьогодні діяльність будь-якого підприємства постійно піддається впливу різноманітних та невизначених чинників, головним чином зумовлених зростанням конкуренції на ринку чи нестабільністю політичної ситуації в країні. У сучасних умовах розвитку ринкового середовища фінансова стійкість набуває дедалі важливішого значення. Позитивні значення показників фінансової стійкості вважаються базовою основою для нормального функціонування підприємств та поступового зростання їх економічного потенціалу. Збереження фінансової стійкості підприємства є необхідною умовою існування підприємства та їх конкурентоспроможного розвитку. Управління фінансовою стійкістю є одним із основних елементів фінансового менеджменту на підприємстві та детермінантою конку-

рентоспроможного розвитку аграрних формувань.

МЕТА статті полягає у узагальненні фінансової стійкості агроформувань у сучасних умовах господарювання, їх аналізі й виокремлення шляхів підвищення якісної характеристики конкурентоспроможності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ: абстрактно-логічний і системного аналізу (теоретичні і методологічні узагальнення, визначення сутності і функцій управління, удосконалення механізмів та інструментів проведення); розрахунково-конструктивний та порівняння (оцінка фінансової стійкості та загрози банкрутства тощо).

РЕЗУЛЬТАТИ

Фінансова стійкість – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття, що потребує зваженого підходу до визначення напрямів її забезпечення

[2, с. 113]. Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, що змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику [4, с. 486]. Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі його фінансової стабільності і незалежності, а також аналізу відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності. На фінансову стійкість підприємства впливають такі чинники: стан підприємства на товарному ринку; конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг); ділова репутація підприємства; залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів; наявність неплатоспроможних дебіторів; ефективність господарських і фінансових операцій.

Суттєво впливають на підприємство взагалі й фінансову стійкість зокрема зовнішні чинники: економічні умови господарювання; політична стабільність; розвиток техніки і технології; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово-кредитна законодавча база; соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; податкова політика; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку [1, с. 278]. Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства та завдяки ефективному їх використанню сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції. Основною умовою забезпечення фінансової стійкості підприємства є формування достатніх обсягів коштів, які дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з працівниками, кредиторами, поставальниками. Інакше кажучи, підприємство буде фінансово стійким, якщо величина його вхідних грошових потоків від операційної діяльності перевищуватиме вихідні.

Виходячи з наведеного, розглянемо детальніше види фінансової стійкості в залежності від чинників, що на неї впливають, за рівнем виникнення (внутрішні і зовнішні чинники). Отже, видами фінансової стійкості є:

1) внутрішня стійкість – це такий загальний фінансовий стан підприємства, за якого забезпечується стабільно високий результат його функціонування. В основі її досягнення лежить принцип активного реагування на зміну внутрішніх і зовнішніх чинників;

2) зовнішня стійкість підприємства досягається керуванням ззовні. Вона обумовлена стабільністю економічного середовища, в рамках якої здійснює свою діяльність організація. Ця стійкість досягається відповідною системою керування ринковою економікою в масштабах усієї країни;

3) «успадкована» стійкість є результатом наявності певного запасу міцності підприємства, що захищає його від різких змін зовнішніх чинників;

4) загальна стійкість підприємства – це рух грошових потоків, який забезпечує постійне перевище-

ння доходів над витратами [5, с. 56].

Головна умова забезпечення фінансової стійкості підприємства полягає у формуванні достатніх обсягів коштів, що дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з працівниками, кредиторами, поставальниками. Таким чином, підприємство буде фінансово стійким у випадку, якщо величина його вхідних грошових потоків від операційної діяльності перевищуватиме вихідні. Тож можна зробити висновок, що одним з важливих компонентів фінансової стійкості є наявність необхідної кількості фінансових ресурсів, які можна сформувати лише за умови ефективної роботи підприємства та отримання прибутку, що неможливо без застосування управлінських рішень.

Основними завданнями аналізу рівня фінансової стійкості підприємства є: аналіз складу і розміщення активів господарського суб'єкта; дослідження динаміки і структури джерел фінансових ресурсів; визначення рівня забезпечення власними оборотними коштами; аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості; оцінка рівня платоспроможності. Аналіз складу і розміщення активів господарського суб'єкта проводиться на основі таблиці порівняльно-аналітичного балансу за статтями активів за допомогою методів вертикального (структурного) та горизонтального (динамічного) аналізу.

Досягнення стійкого фінансового стану можливе за достатності власного капіталу, за ефективного використання активів, достатнього рівня рентабельності з урахуванням операційного і фінансового ризику, за достатньої ліквідності, стабільних доходів і широких можливостей залучення позикових коштів. Для забезпечення фінансової стійкості у підприємства має бути гнучка структура капіталу, вміння організувати його рух у такий спосіб, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самофінансування.

Починаючи із 2014 р., на сільськогосподарських підприємствах Вінниччини прослідковується коефіцієнт покриття в межах 1,45-1,56, що свідчить про ймовірність втрати фінансової стійкості, оскільки його граничне значення = 2,0 і вище.

Рівень фінансової стійкості та незалежності визначасмо за показником фінансової незалежності. Так, у 2012-2013 рр. спостерігалася тенденція відносної стабільності параметрів коефіцієнта фінансової незалежності в межах 0,44. Проте протягом 2014 – 2016 рр. відбулося зменшення параметрів показника до 0,31, 0,27 та 0,30 відповідно й надалі показник досяг позначки 0,55. Наведені параметри характеризують існуючу тенденцію стосовно зростання фінансової залежності від запозичень, тобто зовнішніх джерел фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств Вінницької області. Наявний тренд був загрозливим, лише у 2017 р. досягнув безпечного рівня.

Так, у 2013 р. відбулося різке падіння параметрів коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів, проте з 2014 р. цей показник зростає і досяг параметра 2,46 у 2017 р. Така тенденція є позитивною та свідчить про існуючі фінансові можливості стосовно

виконання поточних фінансових зобов'язань та зростання власних фінансових можливостей сільськогосподарських підприємств Вінницької області.

Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу демонструє залежність від зовнішніх запозичень та збільшення його параметрів характеризує частку залучених ресурсів відносно власних. Так, починаючи з 2013 р. спостерігається незначне зростання коефіцієнта, параметри якого у 2017 р. склали 0,7. Цей показник свідчить про те, що на 1 грн.

власних фінансових ресурсів припадає 0,7 грн. залучених фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами Вінницької області. Його зростання у динаміці свідчить про посилення залежності сільськогосподарських підприємств від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про певне зниження фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Визначено з 2013 р. зростання коефіцієнта, що підтверджує про необхідність зовнішніх фінансових запозичень.

Таблиця 1

Показники фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств Вінницької області (2012-2017 рр.)

[розраховано автором за даними [8]]

Показники	2012р.	2013 .	2014р.	2015р	2016 р.	2017 р.
Коефіцієнт покриття	1,69	2,02	1,45	1,49	1,50	1,56
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,44	0,44	0,31	0,27	0,30	0,55
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	1,49	1,43	2,30	2,35	2,40	2,46
Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	0,52	0,65	0,66	0,68	0,70	0,77
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,39	0,51	0,66	0,68	0,69	0,82
Коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів	0,53	0,61	0,41	0,39	0,42	0,47
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними активами	0,41	0,45	-0,59	0,78	0,41	0,31

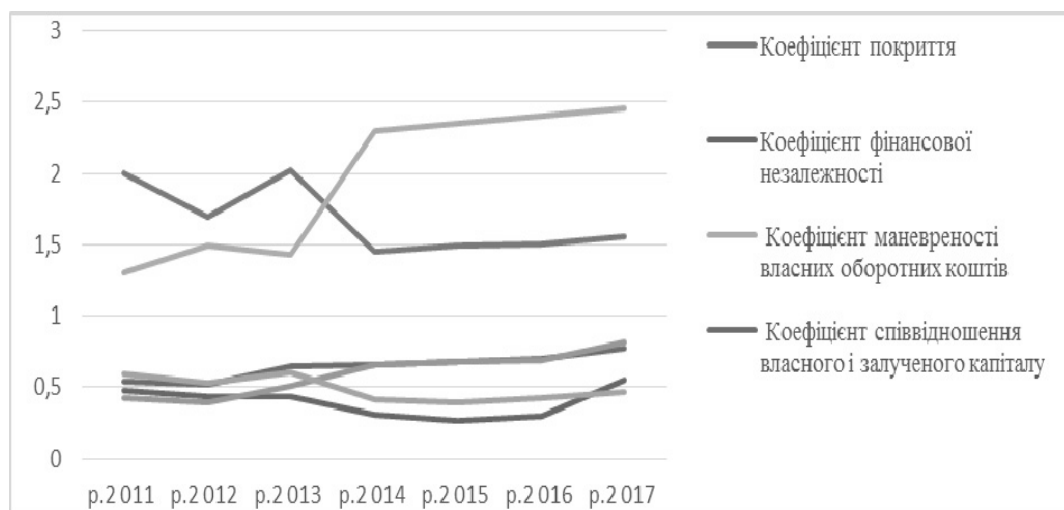

Рис. 1. Показники фінансового стану аграрних підприємств Вінницької області за 2011-2017 рр. [побудовано автором]

Коефіцієнт фінансового левериджу або довгострокового залучення позикових коштів характеризує фінансову стійкість підприємства та демонструє певний причинно-наслідковий зв'язок із іншими показниками. Фінансовий леверидж (важіль) є одним з головних показників впливу структури капіталу на прибутковість підприємства. Так, параметри коефіцієнта фінансового левериджу зростали протягом останніх 3 років, що свідчить про зміни структури активів, зниження класу кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств Вінницької області, а також зростання ступеню існуючого фінансового ризику.

Наведені параметри є середніми, що нівелює конк-

ретні причини їх формування. Для виявлення причин різного рівня фінансового забезпечення конкурентоспроможного розвитку сільськогосподарських підприємств аналізованого регіону залежно від організаційно-правових форм господарювання встановлено, що на 2017 р. у сільському господарстві Вінницької області функціонувало 4776 підприємств, що порівняно з 2016 р. на 485 господарюючих суб'єктів менше. Визначено, що за типізованим поділом сектор малих та мікропідприємств Вінницької області складає 4638 підприємств розвиток яких є основою становлення середнього класу – основи стабільності економіки держави.

Ефективність суб'єктів господарювання Вінницької області 2015-2017 рр.

[розраховано автором за даними [8]]

Показники	Великі підприємства			Середні підприємства			Малі підприємства			Мікропідприємства		
	Роки			Роки			Роки			Роки		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Кількість підприємств	4	4	1	152	151	137	2274	2300	2488	1977	1990	2150
Обсяг реалізованої продукції млн. грн.	13907	14467	9013	9932	1103	6521	6816	9724	11849	1888	3050	3443
Власний капітал	5460	6162	2801	3304	6722	4753	4914	6950	8641	1785	2429	3600
Довгострокові зобов'язання	2431	2445	1484	1551	1078	3383	867	843	1007	135	343	370
Поточні зобов'язання	35513	8611	10622	8624	9695	4658	7355	6363	853	1764	2616	3280
Кредиторська заборгованість	4173	6706	776	6957	5902	2165	4411	3094	3942	310	549	1018
Чистий прибуток	3444	2483	285	2241	3610	1479	2230	2527	2692	573	8453	843
Рентабельність основної діяльності	35,9	26,5	26,4	39,8	48,4	31,6	37,4	37,8	31,6	32,5	35,6	29,1
Рентабельність сільськогосподарської діяльності	27,6	19,4	18,7	5,5	30,0	23,3	24,8	30,0	22,9	26,7	31,7	27,0

Проаналізувавши дані табл. 2 можна зробити такі висновки. Кількість великих підприємств зменшилась порівняно з 2015 – 2017 рр., середні підприємства також зменшилися порівняно з попередніми роками, малі та мікропідприємства навпаки збільшили свою кількість.

Обсяг реалізованої продукції у великих і середніх підприємств зменшився – на це вплинуло збільшення вартості відвантаженої за межі підприємства готової продукції; малі та мікропідприємства навпаки збільшили свій обсяг реалізованої продукції – на це вплинуло зменшення вартості відвантаженої за межі підприємства готової продукції.

Власний капітал великих і середніх підприємств зменшився – це показує, що частка майна підприємства, що фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства, зменшилася; малі та мікропідприємства навпаки збільшили власний капітал – це показує, що частка майна підприємства, що фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства, збільшилася.

Довгострокові зобов'язання великих підприємств зменшилися на це вплинула заборгованість перед банками, середні, малі та мікропідприємства збільшили свої довгострокові зобов'язання – це означає, що підприємства не можуть погасити свої кредити протягом 12 місяців від дати балансу.

Поточні зобов'язання великих і мікропідприємств збільшилися – це показує, що підприємства залежні від кредиту в банках, а середні та малі підприємства навпаки зменшили свою заборгованість перед банками.

Чистий прибуток великих, середніх та мікропідприємств зменшився – це означає, що зменшився прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства після сплати податків, прибуток малих підприємств навпаки зріс.

Рентабельність основної діяльності великих, середніх, малих та мікропідприємств зменшилась – на це

вказує взаємозв'язок чистого доходу (виручки), прибутку та собівартості виробництва реалізованої продукції і показує розмір прибутку, отриманого господарством у розрахунок на 1 грн. витрат, вкладених у формування собівартості.

Варто звернути увагу на різний рівень запозичення коштів. Так, у 2017 р. сума запозичення великими підприємствами на 1 грн. реалізованої продукції становила 1,3 грн., середніми – 1,2 грн., тоді як малими тільки 0,16 грн., що свідчить про різну політику доступу до кредитних ресурсів, проте у малих підприємствах основним джерелом фінансового забезпечення був прибуток, що зумовлене в основному власністю на землю.

Аналізуючи тенденції реалізації продукції підприємствами різних організаційно-правових форм зауважимо, що вони були різними. Зокрема, її зменшення у великих і середніх (що пов'язано також із зміною їх чисельності), тоді як малі і мікропідприємства наростили обсяги реалізації продукції. Звертає увагу й те, що спостерігається різний рівень запозичення коштів. Так, у 2017 р. сума запозичення великими підприємствами на 1 грн. реалізованої продукції становила 1,3 грн., середніми – 1,2 грн., тоді як малими тільки 0,16 грн., що свідчить про різну політику доступу до кредитних ресурсів.

Цю тенденцію підкреслюють також показники поглибленої діагностики фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств Вінницької області обравши фермерське господарство (табл. 3).

Повну картину оцінки фінансової стійкості СФГ неможна уявити без дослідження коефіцієнтів ліквідності, які характеризують ліквідність балансу, тобто здатність підприємства своїми поточними активами у вигляді оборотних коштів погасити свої короткострокові боргові зобов'язання при наблизненні термінів платежу.

Динаміка показників ліквідності СФГ «Світоч» у 2015- 2017 рр.
[розраховано автором за даними [8]]

Показники	2015 р	2016 р	2017 р
Коефіцієнт поточної ліквідності	39,7	8,4	3,7
Коефіцієнт швидкої ліквідності	12,44	2,69	0,71
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,5	0,38	0,010

За даними табл. 3, яка характеризує показники ліквідності, можна зробити висновок, що всі значення коефіцієнтів поточної, швидкої та абсолютної ліквідності у 2016-2017 рр. є більші ніж нормативні. Рекомендованим значенням коефіцієнту поточної ліквідності має бути значення понад 1,5. Динаміка коефіцієнта поточної ліквідності активів СФГ засвідчила достатність обігових коштів, які можуть бути використані ними для погашення своїх короткострокових зобов'язань. Протягом 2015 – 2017 рр. значення цього коефіцієнта демонструє стрімке падіння майже в 10 раз. Така динаміка даного показника свідчить про середній рівень фінансового ризику.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує можливість погашення підприємством поточних зобов'язань поточними активами за відрахуванням запасів. Достатнім коефіцієнтом швидкої ліквідності є співвідношення 1:1. Значення коефіцієнта демонструє стрімке падіння у 2017 р. порівняно з 2016 р. А у 2017 р. він менше ніж нормативний. Стосовно абсолютної ліквідності, то за свідченнями даних аналізу це сільськогосподарське підприємство має дефіцит грошових коштів у 2017 р., що вплинуло на величину цього коефіцієнта, яке має занадто низьке значення 0,010. Відомо, якщо значення показника абсолютної ліквідності менше критичного 0,25-0,20, то підприємство вважається неплатоспроможним. Але низький рівень показника абсолютної ліквідності не слід розглядати як критичний, якщо підприємства мають можливість генерувати достатні обсяги грошових коштів.

Отже, аналіз показників ліквідності дозволив зробити висновок, що СФГ перебуває у передкризовому стані стосовно ліквідності та його фінансова стійкість у подальшому може не забезпечуватися.

Підводячи підсумок, можна константувати, що фінансова стійкість агроформувань є однією з головних умов життєдіяльності, розвитку й забезпечення високого рівня їх конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження та систематизувавши їх, визначено, що фінансова стійкість є основним елементом загальної стійкості підприємств, розглядається як стабільність фінансового стану, можливість виконувати зобов'язання перед кредиторами, бюджетом та власниками за рахунок збалансування власних фінансових ресурсів й позик та позиціонується як детермінанта їх конкурентоспроможного розвитку .

Для агроформувань основою в сучасних умовах є стратегія зростання, для реалізації якої необхідна низка заходів, що полягає в зниженні собівартості продукції (стратегія економії витрат), що дозволить

агropідприємствам підвищувати конкурентоспроможність на ринку збуту. Це можна досягти за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних, так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних затрат у собівартості продукції, адже зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку та конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств.

Для забезпечення фінансової стійкості у агropідприємств має бути гнучка структура капіталу, вміння організувати його рух у такий спосіб, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами з метою збереження платоспроможності і створення умов для самофінансування. Тому потрібно проводити прогнозування фінансової стійкості підприємства, основою якого є узагальнення та аналіз наявної інформації з наступним моделюванням і врахуванням чинників можливих варіантів розвитку ситуації та фінансових показників.

Список використаних джерел

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 9. С. 92-100.
2. Азаренкова Г.М. Оптимальні напрямки підвищення фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Науково-технічний збірник. 2007. № 77. С. 431-438.
3. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Бібліотека українських підручників. URL: http://pidruchniki.ws/16011013/ekonomika/analiz_fmansovoyi_stiykosti_pidpriyemstva.
4. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Бібліотека українських підручників. URL: http://pidruchniki.ws/16790422/ekonomika/analiz_fmansovoyi_stiykosti.
5. Глушко О.В. Фінансова стійкість як категорійне поняття. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Т. 21. № 18.
6. Городня Т.А., Кузик Т.А. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. № 16. С. 191-196.
7. Стратегія збалансованого розвитку Вінницької обл. URL: http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/02/Strategiya-Vinnichchini-2020.pdf
8. Офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Вінницької обласної державної адміністрації. URL: <http://www.vin.gov.ua/dep-apr/ahropromyslovyi-kompleks/382-ekonomika-apk>
9. Попов В.М. Сучасні особливості фінансового забезпечення сільського господарства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. Вип. 22(2). С. 163-169.
10. Посилкіна О.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Х.: НФаУ, 2014. 333 с.

References

1. Averina M.Yu. Analysis and evaluation of the financial state of the enterprise: ways to improve. Current problems of

the economy. 2012. № 9. pp. 92–100. (in Ukrainian)

2. Azarenkova H.M. *Optimal directions of increase of financial stability and liquidity of the enterprise*. Scientific and Technical Collection. 2007. № 77. pp. 431-438. (in Ukrainian)

3. *Analysis of financial stability of the enterprise*. Library of Ukrainian textbooks. URL: http://pidruchniki.ws/16011013/ekonomika/analiz_finansovoyi_stiykosti_pidpriyemstva (in Ukrainian)

4. *Analysis of financial stability of the enterprise*. Library of Ukrainian textbooks. URL: http://pidruchniki.ws/16790422/ekonomika/analiz_finansovoyi_stiykosti (in Ukrainian)

5. Hlushko O.V. *Financial sustainability as a categorical concept*. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine. 2011. Vol. 21. № 18 (in Ukrainian)

6. Horodnia T.A., Kuzyk T.A. *Ensuring financial stability and solvency of the enterprise*. Scientific Bulletin of NLTU of

Ukraine. 2013. № 16. pp. 191–196. (in Ukrainian)

7. *Strategy of balanced development of Vinnytsia region*. URL: http://dfr.minregion.gov.ua/foto/projt_reg_info_norm/2016/02/Strategiya-Vinnichchini-2020.pdf (in Ukrainian)

8. *Official site of the Department of Agro-Industrial Development, Ecology and Natural Resources of Vinnytsia Regional State Administration*. URL: <http://www.vin.gov.ua/dep-apr/ahropromyslovyi-kompleks/382-ekonomika-apk> (in Ukrainian)

9. Popov V.M. *Modern features of financial support of agriculture*. Scientific works of Kirovograd National Technical University. Economic sciences. 2012. Issue 22 (2). pp. 163-169. (in Ukrainian)

10. Posylkina O.V. *Economic diagnostics: tutorial*. Kharkiv: NFaU, 2014. 333 p. (in Ukrainian)

